

1979 - Det andliga läget i Torsånga församling 1878

Inför prästmötet i Västerås stift år 1878 hade biskop Karl Olof Björling utsänt en frågelista till alla församlingar. De inkomna svaren skulle sammanställas och ge en aktuell bild av det andliga livet ute i stiftet. De skulle också ligga till grund för gemensamma överläggningar, då stiftets prästmän senare samlades. Liknande förfrågningar hade tidigare skett, men denna gång var undersökningen mycket omfattande. De av kyrkoherdarna utformade svaren är en värdefull källa till vår förståelse av livet i en församling för 100 år sedan. Med prydlig handstil beskrev kyrkoherde Magnus Erlandsson i Torsång hur förhållandena var i hans församling:

"Uppgifter och upplysningar till Högvörd. BiskopsEmbetet i Westerås, med anledning af den förestående Prestmöte.

- 1 Gudstjensterna besökas i allmänhet ordentligt, dock wisar sig understundom en förminskning i kyrkogången under de tider då kolportörer här intränga och hålla föredrag t o m under pågående andaktsförrättning i kyrkan. Passionspredikningar och Bibelförklaringar äro till antalet de wanliga föreskrifna. Catechismapredikningar förekommer ej i Kyrkan, men stå i samband med husförhören.
- 2 De brukliga Aftonsångs och Ottesångsgudstjensterna fortfara, men på Böndagar hålles wanligen Bibelförklaring i stället för Ottesång.
- 3 Sedan sista Prestmötet har ingen offentlig Gudstjenst varit inställd ej heller någon sådan uppehållen genom duplicering.
- 4 Af ålder har här den ordningen want följd, att Pastor predikat 2 Söndagar och Comminister den 3dje, då den sednare answerat för de s k småtjensterna nemligen Bibelförklar., Passionspredikn. samt skrift- och altartjenst: men ehuru nytt löneregleringssätt nu här blifvit tillämpadt 'med något bättre wilkor för Comministern, fortfar dock predikoturen såsom tillförene wanligt varit. Häruti borde någon ändring ske till lättnad för Pastor, åtminstone så till wida, att Comministern ålades läsa med Nattwardsungdomen hwart annat år, så mycket mer som han af ålder haft en åkertäppa sig tillagd från Pastorsbohlet för detta ändamål.
- 5 Sabbathen hålles wäl i allmänhet i helgd, dock kunde förhållandena wara bättre om ej så många främmande arbetare från aflägsna trakter här uppehölo sig, sysselsatte med flottningsarbete m.m och hwilka föra en själfswådlig lefnad.
- 6 Efter regeln hålles Nattwardsgång hwarje 6te wecka, förenat med Communitationsförhör 8 dagar förut. En och annan finnes som utan att wara excommunicerad, flera år försummat Nattwardsgången, likwäl hafwa de fått påminnelse om denna sin försumlighet och dermed förenad själawåda. Föröfrigt är ingen afsatt från den H. Nattwarden.
- 7 Dopet sker wanligen några dagar efter barnens födelse och förrättas till det mesta i hemmen eller hos Presterskapet, då ej folket kan förmås att för ändamålet begagna Kyrkan. Kyrkotagning sker minst en månad efter födelsen, till det mesta i hemmet eller hos Prestgårdarne, någon gång i Kyrkan.
- 8 Med wigseln är förhållandet lika, utan någon wiss dag i weckan. Begrafningar sker mest på Söndagen, wid sammanringningen eller på aftnarna, någon gång äfwen på andra dagar.
- 9 Nattwardsläsningen börjar wanligen i November eller wid Adventstiden, med någon weckas underwisning före Jul, hwarefter den fortsättes från Fastlagen till omkring Pingst, då slutförhör och confirmation med barnen anställes. Den förberedande. Underwisningen från Folkskolan är i allmänhet god, så att barnen med fördel kunna begagna Nattwardsskolan.
- 10 Confirmationen uppskjutes ej af något barn till äldre år.
- 11 Husförhören hålles under Adventstiden och äro besöken olika inom olika byar

eller rotar, allt efter tidsandans inflytande. Förhör med utflyttande personer och äktenskapscontrahenter äro borttagde redan långt före min hitflyttning.

- 12 Ehuru den H. Skrift och andra andaktsböcker finnas i nästan alla hus, är dock efter min tanke husandakten och den enskildta läsningen af Guds ord i mångas hem förminskad - och kommer troligen detta beklagliga förhållande fortfarande att äga rum, så länge conventikelfriheten obehindradt får utöfwas och kringresande Kolportörer af olika slag swärma omkring i Församlingarna, spridande böcker och skrifter med blandadt innehåll ' och förwillande läror, dem de sjelfwa till stor del hylla och förkunna. Det som förvärrar saken är att en och annan ung prestman, som slutit sig till Evangel. Fosterlandsstiftelsen och måhända låtit anställa sig såsom dess ombud, söker werka inom andra församlingar än den han är anställd och i enskildta hus uppträder med ande liga föredrag. På detta sätt kan ej en Pastor med bästa wilja skydda sitt Kyrkliga samfund för partibildningar och utöfwa en noggrannare själwård. De kringresande, sjelfkallade predikanterna komma den ena efter den andra, göra bondstugorna till Kyrkor, upptreda der såsom husprester, väcka liknöjdhet för de egentliga Kyrkobesöken och Kyrklig ordning samt utströ på detta sätt twedrätgens och splittringens frö hos folket och menigheter. Tidens tecken äro i detta all nedslående och någon åtgärd måste widtagas till hämmande af detta onda och till återställande af den rubbade ordningen för Kyrkan och det kyrkliga lifwet.
- 13 Om egentliga otrosskrifter någonstädes finnas, är mig obekant: dock wet jag, att den nya Tidskriften "Wittnet" af, P Waldenström finnes i något enda hus äfwensom andra små andliga brochurer af samma författare.
- 14 Sedan sista prestmötet har ingen egentlig förbrytare eller fridsstörare want kallad inför KyrkoRådet, hwilken myndighet dock widtagit åtgärder för utestängande af Båptistkolportörer m m. ;,
- 15 Något sådant förhållande, som i frågan påpekas, har ej här förekommit i afseende på enskild Skrift.
- 16 Under nästledet år 1877 har här i Kyrkan nytt Orgelwerk bliwit anskaffat och uppsatt, förfärdigadt af Orgbyggarefirman Åkerman i Stockholm med 8 stämmor utan bihängd pedal med koppel, och westra Läktaren för detta ändamål helt och hollet ombygd, hwarjemte Kyrkans hwalf och murar inwändigt blifwit omstrukna samt Kyrkan föröfrigt till sina innandömen ommålad och förskönad. Twenne Warmugnar af Gurneys system äro äfwen anskaffade för Kyrkans behof och nya täta deurbantdörrar anbringade wid ingångarna. Wid Kyrkogården har ej någon åtgärd eller ändring behöft widtagas.
- 17 Ingen sammanslagning eller delning ännu skedd! En delning af Thorsång och Aspeboda kommer likväl att ske, när Comministern på förra stället afgår.
- 18 Kyrkokassans behållning war wid 1877 års bokslut nära 3000 kronor, Tornbyggnadscassans 3565 kronor 77 öre och Skolcassans Do 201 kronor 22 öre.
- 19 Inga donationer i dessa fall gjorda!
- 20 SockenBibliothek finnes, men är för närwarande i sämre skick, hwarför det sannolikt snart nog kommer att ökas och förbättras.
- 21 För HednaMissionen äro här inga andra åtgärder widtagna än de allmänt föreskrifna. Inga Sällskaper finnas för den inre missionen, blott några få, spridda individer.
- 22 Inom Socken finnas 8 personer, som låtit omdöpa sig, utan att skilja sig från Kyrkan: då wid sista prestmötet antalet utgjorde hälften. Dessa Baptister besöka icke våra Gudstjenster och husförhör. Deras barn äro döpta, af den orsak att Föräldrarna hafwa olika bekännelse och uppfattning om Dopet, då den enas (Wanligen Fadrens) Luth. åsigt fått blifwa gällande, i följd hwaraf äfwen deras barn, som äro i Skolåldern, begagna våra Skolinrättningar. Något bönhus hafwa de icke, men hålla sammankomster med tillopp af andra från närgränsande Socknar i någon enskildt gård, då äfwen Nattward någon gång utdelas. Baptistdop förekommer här sällan och har skett blott 2 gånger under

10 års tid med de nu befintliga affällingarna. Wanligen är här någon smygande Baptistpredikant en kortare tid hwarje år och uppträder bland andra kolportörer, hwilka folket i sin okunnighet ej kan åtskilja. Mormoner och Methodister finnas här icke.

- 23 De conwentiklar, som här hållas af kringresande kolportörer, förekomma mest under Advents- och Jultiden. Ingen anmälan göres hos Presterskapet lika litet som de wisa någon benägenhet att pröfwas och förhöras af wedwebörande och rätta sig efter deras föreskrifter. Dertill äro de för sjelf goda. Werkan af deras åtgöranden är den och blir den, att deras anhängare uraktlåta Guds ords läsning i hemmen, att de småningom dragas från kyrkan och att de lättare winnas för proselytmakeriet och separatismen, serdeles i våra. upprörda tider. Någon syndfrihetslära har Nattwarden utom Kyrkan eller af andra än Sockens presterskap. Baptisterna undantagna! Några Nattwardsföreningar hafwa ej heller bildat sig, ehuru en och annan tyckes hylla Waldenströmska åsigterna.
- 24 Församlingens folkmängd wid 1870 års slut var 1118 och wid slutet af nästledne år 1210. Prostvisitation hölls här sist 1873.
- 25 Sedan år 1871 hafwa 11 personer utflyttat till Amerika nernligen 4 för nemnde år och 7 personer år 1877. Orsaken okänd, sannolikt utsigt om bättre sorgfriare bergning.
- 26 Inga gröfre brott hafwa här wid domstol blifwit åtalade under den ifrågawarande tiden.
- 27 Swordomslasten och Guds namns missbruk äro wäl icke bortlagda, men dock icke så utbredda som förut. Likaså dryckenskapslasten. Egentliga krogar och ölstugor finnas icke och uppbyder Kommunalnämnden sitt bemödande, att få ölförsäljning utrotad hos Landthandlare.
- 28 Guds 4de bud iakttages i allmänhet wäl och förhållandena är i allmänhet godt emellan Föräldrar och barn, husbönder och tjenare, doch begagnar jag tillfället, att wid äktenskapslysningars uttagande hos Contrahenterna alfwarligen framhålla djupare inpräglade detta bud.
- 29 I afseende på otuktslasten har den hwarken af- eller tilltagit. Tre å 4 oäkta barn födas årligen inom Församlingen.
- 33 År 1871 funnos här en Fast Folkskola och 3ne Ambulatoriska Småskolor. hwilka ännu fortfarande. Under sista året 1877 inrättades en ny fast Folkskola i Kyna, förenad med Småskola, under en examinerad Lärare. Tre nya Småskolehus hafwa sedan sista Prestmötet blifwit uppbygda och anordnade, så att Skolhusen för närwarande äro sex till antalet med inberäknande af Folkskolelokalerna. Någon Slöjdskola har ej ännu hunnit inrättas. Skolorna besökas i allmänhet flitigt och noggrant. Intet enda barn har begärt eller fått tillstånd att undervisas i hemmet och fortsättningsskola hålles för barnen till dess de börja Nattwardsläsningen. Inga Söndagsskolor finnas - icke heller någon serskildt anstalt för Småskolelärares underwisning och ökade Kunskapsmått. Planteringsland för underwisning i Trädgårdsskötsel finnes wid den ena af Folkskolorna och kommer äfwen att för de ökade fordringarna beredas wid den andra. SkolReglemente är uppgjordt i öfwerensstämmelse med sednare tidens fordringar och förhållanden. några flera Skolor än de redan inräknade anses icke behöfliga.

Thorsång i Mars 1878.

Magn. Erlandsson

(Ur Västerås Domkapitels arkiv F V nr 3, Prästmötesförhandlingar från 1878)

UPPGIFTER OM TORSÅNGS FÖRSAMLING 1978

Under 1978 föddes 9 barn, 5 pojkar och 4 flickor

dog 10 personer, 8 män och 2 kvinnor

inflyttade 198 personer

utflyttade 62 personer

Folkmängden utgjorde de 31 december 1978

1039 personer, 543 män och 496 kvinnor, en ökning med 135 personer
Församlingens äldsta invånare är
Magnhild Kristina Schedwin i Kyna, f 18 jan 1882

Som gåva till Torsångs Hembygdsförening har överlämnats

- 1) Gammalt tryck med bild av Torsångs kyrka av Hilda Norberg, Falun
- 2) Handkvarn med bänk av Anna och John Gustafsson, Lilla Ornäs
- 3) 9 st fotografier från vårfloden 1916 av Gunnar Brobäck, Säter
- 4) Skäktstol av Karin Lindström, Tylla
- 5) Utredning om vattentäkter i Kopparbergs län av Länsstyrelsen Naturvårdsverket
- 6) R. Hermansson: Behandling av museieföremål U Carlsson: Förteckning över svenska hembygdsföreningar
R Hermansson: Utveckling av behandlingsmetoder för kulturhistoriskt material av Kulturarvet, Falun

---

[Till huvudsidan](#)
